

„Hangover bird count - noworoczne liczenie martwych ptaków”

www.szklanepulapki.pl

Podsumowanie akcji

Wstęp

Na całym świecie fajerwerki i petardy stanowią ważną część obchodów niektórych świąt. W Polsce kojarzone są przede wszystkim z nocą sylwestrową, w Wielkiej Brytanii czy w USA publiczne pokazy fajerwerków można zobaczyć również przy okazji świąt państwowych.

Fajerwerki są spektakularnym i efektownym widowiskiem, ale niespodziewane bardzo głośne dźwięki i jasne światła stają się źródłem stresu dla dziko żyjących i domowych zwierząt. Badania wykazały, że fajerwerki są poważnym, wręcz traumatycznym wydarzeniem dla psów (Landsberg i in. 2003; Levine i in. 2007). W przypadku dziko żyjących zwierząt reakcje behawioralne na fajerwerki są trudne do zbadania.

Jedne z nielicznych badań z Holandii wskazują, że podczas huku sylwestrowych petard tysiące ptaków wzbiło się w górę i przez niemal godzinę krążyło w powietrzu. Ptaki podrywały się do lotu w promieniu 40 km od radarów pogodowych, które wykorzystano do przeprowadzenia badań. Osiągały wówczas wysokości znacznie wyższe (wysokości osiągane podczas migracji sezonowych) niż przy codziennych przelotach (Shamoun-Baranes i in. 2011). W Polsce podobne badania nie były prowadzone. Akcja „Hangover bird count - noworoczne liczenie martwych ptaków” jest pierwszą próbą zbadania wpływu fajerwerków i petard na ptaki w Polsce.

Metody badań

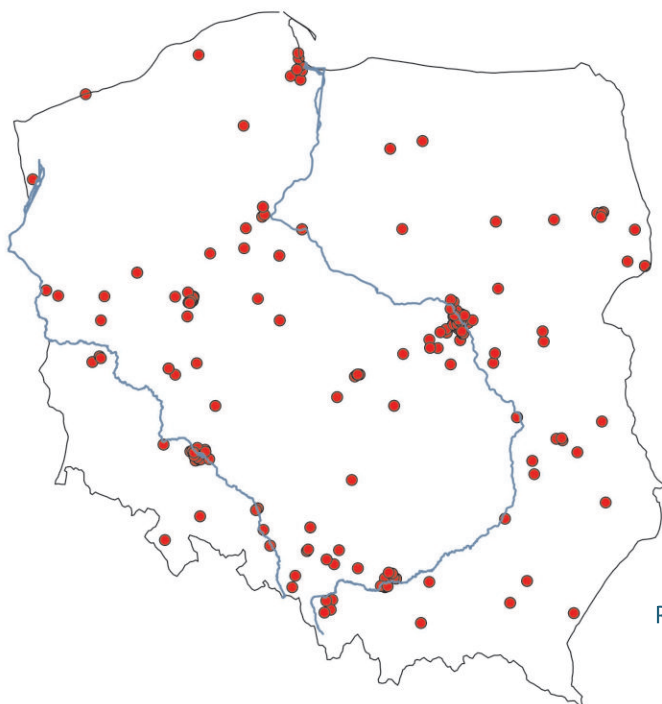
Martwe ptaki liczone podczas dwóch spacerów: **noworocznego**, który odbył się 1 stycznia 2021 r., oraz **kontrolnego** - przed Nowym Rokiem (między 19 a 30 grudnia 2020 r.) lub po sylwestrze - między 5 a 15 stycznia 2021 r. Oba spacerory w miarę możliwości przebiegały tą samą trasą. Podczas każdego z nich uczestnicy badań wyszukiwali martwe ptaki wzdłuż trasy przemarszów i notowali ich liczbę (niezależnie od lokalizacji, np. pod budynkiem, na trawniku itp.) oraz gatunki (jeśli potrafili je oznaczyć). Raportowano również spacerory, podczas których nie stwierdzano martwych ptaków oraz liczbę przebytych kilometrów (obliczoną z wykorzystaniem odpowiedniej aplikacji w telefonie lub mapy). Po powrocie z każdego spaceru respondenci wypełniali ankietę Google, za której pośrednictwem przekazywali organizatorom wszystkie zebrane informacje.

Wyniki

Zebraliśmy 310 ankiet: 210 ankiet dotyczyło spaceru noworocznego, 100 spaceru kontrolnego. Uczestnicy akcji przeszli łącznie 1393 km. Podczas spacerów zaleziono 94 martwych ptaków (Tabela 1). Gatunkami ptaków najczęściej stwierdzanymi podczas spacerów były: gołąb miejski, kos, wróbel oraz sikory (Tabela 2).

rys. Tomasz Samojlik

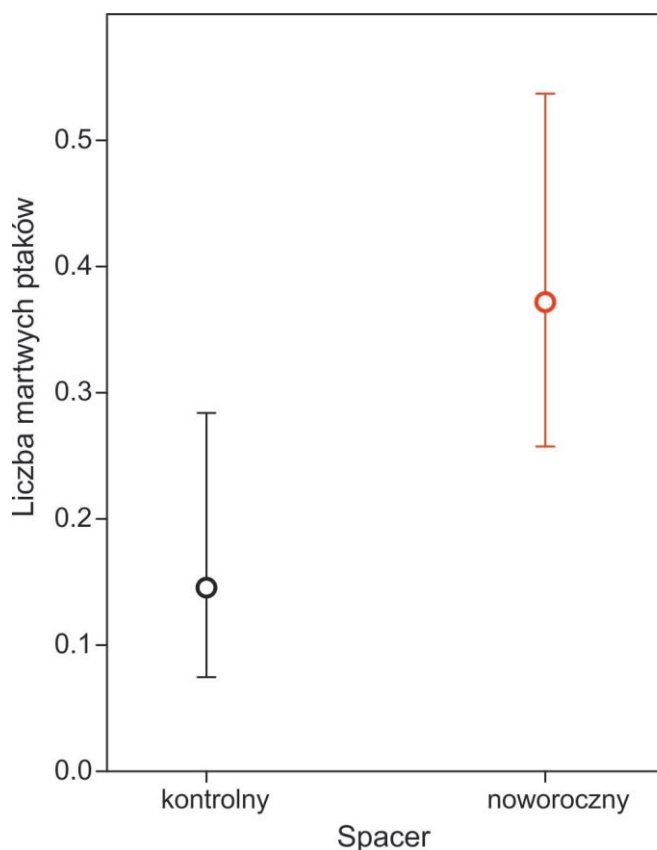
Ryc. 1. Lokalizacja miejsc, w których odbyły się spacery.

Tabela 1. Porównanie spaceru kontrolnego i noworocznego.

wybrane parametry	spacer kontrolny	spacer noworoczny	razem
liczba ankiet	100	210	310
liczba km	462	931	1393
liczba martwych ptaków	14	80	94
liczba gatunków martwych ptaków	4 (3 nieoznaczone)	19 (21 nieoznaczone)	23

Tabela 2. Gatunki ptaków stwierdzone podczas spacerów.

lp.	gatunki ptaków	spacer kontrolny	spacer noworoczny	razem
1	bażant		1	1
2	czapla siwa		1	1
3	czyż	1	1	2
4	dzięcioł duży		1	1
5	dzwoniec		1	1
6	gawron		4	4
7	gołąb miejski	7	23	30
8	kaczka krzyżówka		2	2
9	kawka		1	1
10	kos	1	6	7
11	kwiczoł		1	1
12	nieoznaczony	3	21	24
13	potrzyszcz		1	1
14	sikora bogatka	2	1	3
15	sikora modraszka		1	1
16	sikory (nie podano konkretnego gatunku)		6	6
18	sójka		1	1
19	sroka		2	2
20	wróbek		4	4
21	zimorodek		1	1
	razem	14	80	94

Ryc. 2.
Przewidywana przez model liniowy średnia liczba martwych ptaków stwierdzonych podczas spacerów kontrolnych i noworocznych na odcinku 10 km.

Podsumowanie

Wstępne wyniki badań sugerują wzrost liczby martwych ptaków po nocy sylwestrowej w porównaniu z terminami kontrolnymi, przed i po nocy sylwestrowej. Ptaki znajdowane były w różnych miejscach (pod budynkami, na trawnikach itp.) i środowiskach (centra miast, tereny zielone itp.). Respondenci opisywali również bezpośrednie obserwacje reakcji ptaków na wystrzały petard (ptaki zrywały się do lotu i uciekały z dużą prędkością, np. między budynkami, zadrzewieniami). Również w mediach społecznościowych pojawiły się zdjęcia i filmy przedstawiające reakcje lub śmierć ptaków w wyniku wystrzałów fajerwerków (zdjęcia setek martwych szpaków w Rzymie, film znanego muzyka z Warszawy przedstawiający stada ptaków uciekających w popłochu podczas wybuchów fajerwerków, zdjęcia martwych gawronów, gołębi).

Miniony sylwester 2020/2021 ze względu na trwającą pandemię Covid-19 był nietypowy. Zakaz zgromadzeń wstrzymał coroczne pokazy sztucznych ogni w dużych miastach. Zrezygnowano również z przywitania Nowego Roku „na zewnątrz”, przez co obserwowano mniejszą liczbę „osiedlowych” pokazów niż zwykle.

Przedstawione w niniejszym raporcie wstępne wyniki wskazują, że badania należy kontynuować w kolejnych latach.

Autorzy składają serdeczne podziękowania osobom, które wzięły udział w badaniach.

Literatura:

Landsberg G, Hunthausen W, Ackerman L. 2003. Handbook of behavior problems of the dog and cat. 2nd ed. Philadelphia (PA): Saunders Ltd.

Levine E.D., Ramos D, Mills D.S. 2007. A prospective study of two self-help CD based desensitization and counter-conditioning programmes with the use of Dog Appeasing Pheromone for the treatment of firework fears in dogs (*Canis familiaris*). *Appl Anim Behav Sci* 105:311–329.

Shamoun-Baranes J, Dokter A.M., Gasteren H, Loon E. E., Hidde L., Willem B. 2011. Birds flee en mass from New Year's Eve fireworks. *Behav Ecol* 22:1173–1177.